

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1943 kl. 5 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion angående beskattning av tidningar och tidskrifter.

I en inom andra kammaren av herr *Sundqvist* m. fl. väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 177, har hemställts, att riksdagen — eventuellt med hänsynstagande till i motionen anförda synpunkter — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag till förordning angående beskattning av tidningar och tidskrifter, varvid dock förutsatts ett dispensförfarande, medförande skattebefrielse för organ som äro nyhetsförmedlande eller som ur religiös, kulturell, social eller facklig synpunkt fylla ett behov eller som drivas utan ekonomiskt vinningssyfte.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta yrkande, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

I två vid 1940 års lagtima riksdag väckta likalydande motioner I: 112 och II: 130 hemställdes, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t täckes utreda huruvida icke vissa slag av veckotidningar och övriga med dem jämförliga äro av den natur, att desamma böra beläggas med skatt, samt för riksdagen framlägga förslag härom». Berörda motioner lämnades av riksdagen på hemställan av samma års bevillningsutskott utan åtgärd. Till stöd för sin hemställan anförde utskottet i sitt i anledning av motionerna avgivna betänkande, nr 44, följande:

»I likhet med motionärerna anser utskottet att i nuvarande statsfinansiella läge skäl tala för en beskattning av de i motionerna åsyftade tidskrifterna. Enligt vad utskottet inhämtat är emellertid frågan om nya indirekta skatter för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Utskottet finner att frågan om skatt å nämnda tidskrifter därvid bör tagas under övertvägande. Under sådana förhållanden anser utskottet någon åtgärd i anledning av motionerna icke nu böra vidtagas.»

I proposition nr 3 till 1940 års urtima riksdag med förslag till förordning om allmän omsättningsskatt voro tidningar och tidskrifter ej undantagna från skatteplikt till allmän omsättningsskatt. Emellertid yrkades i ett flertal motioner och till utskottet inkomna skrifter skattefrihet för olika slag av tidningar och tidskrifter. Första särskilda utskottet föreslog i sitt utlåtande, nr 10, att inom riket tryckta tidningar och tidskrifter skulle undantagas från skatteplikt till omsättningsskatt. Till stöd härför anförde utskottet bland annat följande:

»Av den utredning, som framlagts till stöd för detta yrkande, har utskottet bibringats den uppfattningen att här föreligger ett fall, där en omsättnings-

beskattning efter föreslagna linjer komme att medföra större praktiska olägenheter än om dessa tryckalster befriades från beskattning i denna form. Detta sammanhänger med de säregna förhållanden, som förekomma vid denna försäljning och speciellt vid lösnummerförsäljningen. Däremot kan utskottet icke finna tillräckliga skäl föreligga att här medgiva frihet från varje beskattning, och utskottet förutsätter därför, att för tidningarnas och tidskrifternas vidkommande i stället för omsättningsskatten genomföres en beskattning av motsvarande storleksordning men i en för detta område mera lämpad form. Utskottet är icke i tillfälle att framlägga något utformat förslag till dylik beskattning, men av undersökningar, som utskottet låtit verkställa, har utskottet trots sig finna, att en enkel och tillfredsställande lösning står att vinna genom accisbeläggning av tidnings- och tidskriftspapperet. Enligt utskottets mening bör denna fråga göras till föremål för närmare utredning genom Kungl. Maj:ts försorg och förslag i ämnet snarast framläggas för riksdagen. Då en pappersaccis kommer att drabba endast här i riket tryckta tidningar och tidskrifter, bör den nu förordade befrielsen från omsättningsskatt tydligen erhålla motsvarande begränsning.»

Riksdagen, som godkände utskottets utlåtande, anhöll på hemställan av utskottet tillika i skrivelse, nr 79, till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning angående accis å sådant papper, som användes vid tryckning här i riket av tidningar och tidskrifter, och därvid beakta vad i ompförmälda utlåtande anförts samt för riksdagen snarast framlägga det förslag, som kunde av utredningen föränledas.

I anledning av nämnda riksdagsskrivelse verkställdes inom finansdepartementet utredning rörande frågan om accisbeläggning av tidnings- och tidskriftspapper, vilken utrednings resultat sammanfattades i en den 14 maj 1941 dagtecknad promemoria. Därvid hade jämväl utarbetats utkast till förordning om pappersaccis av innebörd, att vid tryckning inom riket av periodisk skrift skulle för det därvid begagnade papperet erläggas accis, utgörande 15 procent av köpeskillingen för papperet. Erläggandet av accisen skulle ankomma på tryckeriföretagen och överinseendet å kontrollen över accisen handhavas av kontrollstyrelsen med biträde av särskilda kontrolltjänstemän. Den sålunda ifrågasatta beskattningen beräknades tillföra statsverket en inkomst av något mer än 4 miljoner kronor årligen.

Över berörda förslag avgåvos efter remiss yttranden av kommerskollegium och kontrollstyrelsen, vilka avstyrkte förslaget.

Nämnda förslag angående accis å tidnings- och tidskriftspapper har icke framlagts för riksdagen. I proposition nr 355 till 1942 års riksdag angående grunderna för uttagande av statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1942 m. m. berörde emellertid chefen för finansdepartementet jämväl ompförmälda spörsmål. Departementschefen anförde därvid, att ett skatteförslag som under senare tid varit föremål för ett visst allmänt intresse, nämligen skatt å tidskrifter, ansåge departementschefen förenat med sådana tekniska svårigheter, att det — i synnerhet med tanke på den relativt obetydliga inkomst den nya skatten skulle skänka — åtminstone för det dåvarande icke borde genomföras.

I två vid 1942 års riksdag väckta likalydande motioner I: 70 och II: 145 hemställdes, »att riksdagen må besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om skatt på illustrerade och kolorerade veckotidningar samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda». Vidare hemställdes i motionen II: 68 vid samma års riksdag, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att förslag om beskattning av vissa tidskrifter skyndsammast förelägges riksdagen».

I motionerna I: 70 och II: 145 anfördes bland annat, att endast de illustrerade och kolorerade veckotidningarna borde ifrågakomma vid den åsyftade beskattningen. Därvid avsågo motionärerna främst tidskrifter för nöjes- och förströrelseläsning. Ehuru flera av dessa till sitt innehåll stode på ett högt plan, funnes å andra sidan många med underhaltigt innehåll. Kunde en beskattning av dessa underhaltiga alster i någon mån minska deras upplagor, vore detta enbart en vinst ur moralisk synpunkt. Skatten syntes lämpligen böra erläggas av förläggarna månads- eller kvartalsvis i efterskott.

I motionen II: 68 framhölls att den hejdlösa konsumtionen av veckotidskrifter vore ett minst lika viktigt moment som filmen i den andliga förfleckning, som alltmer börjat anses som en allvarlig fara för vårt folks andliga utveckling. Ur denna synpunkt vore den inskränkning i tidskriftsläsandet, som en beskattning med åtföljande prisförhöjning skulle kunna medföra, endast av godo. Enligt motionärernas mening borde i förvärvssyfte utgiven tidskrift, som riktade sig till allmänheten och vars innehåll helt eller delvis avsåge att bereda läsaren förströelse, i princip beläggas med skatt. Från skatteplikt borde undantagas tidskrifter, som tillhandahölles gratis eller mot så låg avgift att någon förtjänst uppenbarligen icke kunde uppstå. Vidare borde från skatteplikt undantagas religiösa, vetenskapliga, politiska och sociala tidskrifter samt sådana tidskrifter, som vore att anse såsom föreningsorgan eller facklitteratur i egentlig mening. Då emellertid åtskilliga gränsfall måste uppkomma, vore det önskvärt, att bedömandet av frågan om skattskyldigheten kunde överlämnas åt en särskild nämnd med uppgift att avgöra vilka tidskrifter, som skulle beläggas med skatt. Av de genom en tidskriftsskatt inflytande medlen borde en del, förslagsvis hälften, bilda en särskild fond att användas för främjande av ungdomsvård samt vetenskap och forskning.

1942 års bevillningsutskott yttrade i sitt över ovannämnda motioner avgivna betänkande, nr 41, att utskottet i likhet med första särskilda utskottet vid 1940 års urtima riksdag funnit tillräckliga skäl icke föreligga för den medgivna skattefriheten för tidskrifter. Utskottet anförde härefter följande:

»En skatt å tidskrifter torde visserligen icke komma att inbringa några mera betydande intäkter. Då emellertid böcker äro underkastade allmän omsättningsskatt, torde starka skäl få anses tala för att jämväl tidskrifter böra vara underkastade beskattning i en eller annan form. Särskilt gäller detta sådana tidskrifter, som äro avsedda för förströrelseläsning. Den av Kungl. Maj:t på hemställan av riksdagen verkställda utredningen synes utvisa, att en beskattning genom pappersaccis av det slag som vid utredningen ifrågasatts möter stora tekniska svårigheter. Uppenbart torde även vara, att vilken beskattningsform som än ifrågakomme beträffande allenast tidskrifter be-

tydande svårigheter skola visa sig vara för handen vid densammas genomförande. Därest, på sätt i motionerna föreslagits, från beskattningen skulle undantagas vissa slag av tidskrifter, komma dessa svårigheter att ytterligare ökas. Skulle däremot beskattningen omfatta såväl tidningar som tidskrifter, bleve de tekniska svårigheterna mindre. Utan att taga närmare ståndpunkt till den föreliggande frågan förutsätter utskottet, att förevarande spørsmål — såsom jämväl synes framgå av departementschefens ovannämnda uttalande — fortfarande kommer att av Kungl. Maj:t ägnas uppmärksamhet.»

I enlighet med utskottets hemställan lämnades ovannämnda motioner av 1942 års riksdag utan åtgärd.

I den nu föreliggande motionen II: 177 har anförts bland annat, att det ur flera synpunkter vore otillfredsställande, att den skattekölla, som vissa tryckalster utan tvivel kunde bliva, alltjämt vore outnyttjad. De statsfinansiella kraven på skärpt beskattning vore i hög grad giltiga för en dylik skatt. Det måste därjämte anses mindre tilltalande att för närvarande kvalitativt högtstående skrifter i bokform beskattades genom den allmänna omsättningsskatten, på samma gång som en ofta mindervärdig tidskriftspress vore befriad från beskattning. Riksdagen hade även givit uttryck åt dylika synpunkter, och anledningen till att en sådan beskattning ej införts kunde sökas i de betydande tekniska svårigheter, som vore förknippade med skattens konstruktion. En utväg syntes eventuellt framkomlig. Skatten skulle principiellt göras generell för alla tidningar och tidskrifter. Ett särskilt av Kungl. Maj:t utsett organ, tidskriftsskattenämnden, skulle såsom enda instans pröva ansökningar om befrielse från skattskyldighet. De organ, som vore nyhetsförmedlande, dagspress eller dylikt, eller som ur religiösa, kulturella, sociala eller fackliga synpunkter ansåges fylla en uppgift eller som dreves utan ekonomiskt vinningssyfte, borde enligt motionärernas mening befrias från skattskyldighet. Skattesatsen skulle enligt motionärernas förslag utgöra 20 procent av varje nummers pris, dock lägst 10 öre. För att ej göra prenumeration mera lönande ur skattesynpunkt än lösnummerköp borde skatten för prenumerationsexemplar beräknas efter den skatt, som skulle utgå för enstaka exemplar multiplicerad med det antal nummer prenumerationstiden avsåge.

Utskottet.

Under åberopande av vad 1942 års bevillningsutskott i sitt betänkande anfört till stöd för sitt avstyrkande av de vid samma års riksdag väckta motionerna angående skatt å vissa slag av veckotidningar och då frågan om beskattning av tidningar och tidskrifter icke sedan föregående år kommit i förändrat läge, får utskottet hemställa,

att motionen II: 177 av herr Sundqvist m. fl. angående beskattning av tidningar och tidskrifter icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 maj 1943.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

N ä r v a r a n d e:

från första kammaren: herrar *Johan Bång, Elon Andersson**, *Axel Ivar Anderson, Ekman, Frans Ericson, friherre Lagerfelt, Velander, Eklund, Robert Berg** och *Gustaf Elofsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Lövgren, Hagberg* i Malmö, *Björklund**, *Hammarlund, Olsson* i Gävle, *Orgård, Sandberg, Falk, Lundell* och *Karlsson* i Grängesberg*.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

R e s e r v a t i o n

av herr *Lundell*, som ansett att utskottet bort hemställa om bifall till förevarande motion om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om skyndsamt utredning och förslag angående beskattning av tidningar och tidskrifter.
